

Laki Ildikó

SZERKESZTŐI FELVEZETŐ

A *Kultúra és Közösség* most elkészült száma a fogyatékkal élő emberekről, élethelyzetük és életkörülményeik bemutatásáról, valamint azokról a jelenségekről szól, amelyek egyéni és társadalmi szinten egyaránt fontosnak tarthatunk. Ugyanakkor tényként kell megállapítani azt is, hogy a fogyatékos szerep még mindig társadalmi *problémaként* jelenik meg hazai köztudatban. Korlátozottságot és hátrányt, akadályt vagy akadálymentességet, de leginkább problémákat húzva maga mögött. Mindamelllett, hogy mindez akár valós tartalmat is hordozhat magában, nem hagyható figyelmen kívül az a tény, hogy az érintettek közvetlen és közvetett életerében jelentős, pozitív irányú változások következtek be az elmúlt másfél évtizedben; gondolva a törvényi háttérre, az alap-, közép- és felsőoktatásban végbement integrációs és inkluzív folyamatokra, a fizikális és infokommunikációs akadálymentesítésre, valamint a társadalom szemléletében megjelenő apró szikrákra. Az új évezred progresszív fogyatékosügyi politikája a fogyatékos emberek helyzetét már elsősorban nem egészségügyi, rehabilitációs vagy szociálpolitikai kérdésnek tekinti, hanem az emberi jogok közé emeli be a fogyatékos emberek jogait. Nem elég az állampolgári jogok deklarálása és a negatív diszkrimináció megnyilvánulásai, illetve társadalmi mechanizmusai elleni küzdelem, hanem a pozitív cselekvés, pozitív diszkriminációs eszközök is szükségesek a társadalmi kirekesztés és a fogyatékos emberek társadalmi hátrányainak mérsékléséhez.

A fogyatékkal élők (2001 = 577 036 fő) és (2011 = 456 638 fő) statisztikai adatait nézve elmondható, a 2011. évi népszámlálás szerint több mint száz-ezerrel kevesebben mondták magukat fogyatékkal élőknek, mint az előző népszámlálás idején. Ebből arra következtethetünk, hogy csökkenő tendenciát

mutat a fogyatékkal élő emberek csoportaránya. Ez természetesen a valóságban nem releváns. A korábbi népszámlálásokkal ellentétben az önbevallás mellett új kategória jelent meg, a tartós betegségben szenvedők csoportja, mely az adatok értelmezését más aspektusba helyezi, vagyis a fogyatékkal élők akár tartós betegek tekinthetők magukat és nem fogyatékkal élőknek. A helyzeten azonban mit sem változtat, hiszen a *Világ Egészségügyi Felmérése* adatai szerint nagyjából 785 millió ember (15,6%) a 15 évesnél idősebb népesség tagjai közül fogyatékos, míg a Betegségek Megterhelő Hatásáról készült vizsgálat felmérés szerint e szám körülbelül 975 millióra tehető (19,4%). Ebből a populációból a *Világ Egészségügyi Felmérés* becslései szerint 110 millió ember (2,2%) küzd nagyon komoly funkcionális-életviteli problémákkal, míg a Betegségek Megterhelő Hatásáról készült felmérés szerint nagyjából 190 millió ember (3,8%) rendelkezik „súlyos fogyatékossgal” (WHO, 2011).

Ugyanakkor kiemelendő, hogy Európa-szerre az elmúlt két évtizedben a született fogyatékkal élők száma csökkenő tendenciát mutat, szemben az időskori fogyatékkal élők emelkedő tendenciájával. Ez utóbbival szükséges küzdeni.

Mit jelent mindez az érintett csoport vonatkozásában?

A fogyatékosügy közösségi, tagállami és társadalmi ügynek tekinthető, melyben maguk az érintettek is aktív szereplők, résztvevők, nemcsak az őket segítő, támogatók. Ebben a kontextusban tehát nem elhanyagolható az a szempont sem, amely azt mutatja meg, hogy az EU polgárainak 97%-a vélekedik úgy: többet kell tenni a fogyatékos emberek integrációjának megvalósulásáért.

Budapest, 2013. április